

Välisministeeriumi 2011. aasta
raamatupidamise aastaaruande
õigsus ja tehingute
seaduslikkus

Sisukord

Välisministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus	2
Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige	2
Välisministeeriumi tehingute seaduslikkus	2
Välisministeerium on järginud riigieelarve seadusi	2
Välisministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt	2
Välisministeeriumi varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea	3
Välisministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust	3
Välisministri vastus Riigikontrolli aruandele	4
Ülevaade Välisministeeriumist	5
Auditi iseloomustus	5
Riigikontrolli varasemaid auditeid Välisministeeriumis	8
Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid	9

Välisministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

Aruande õigsus

Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige

1. Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2011. aasta tulemiks -39,75 miljonit eurot ja varade mahuks 31.12.2011. aasta seisuga 84,99 miljonit eurot, kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt, kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ministeeriumi finantsseisundit ning lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

2. Riigikontrolli hinnangul on raamatupidamise korraldus Välisministeeriumis heal tasemel. Raamatupidamist reguleerivad korrad on ajakohased ning nende täitmist järgitakse.

Välisministeeriumi tehingute seaduslikkus

Tehingute seaduslikkus

Välisministeerium on järginud riigieelarve seadusi

3. Välisministeeriumi valitsemisala 2011. aasta eelarvekulud olid 46,6 miljonit eurot. Riigikontrolli arvamusel on ministeeriumi olulisemad majandustehingud sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2011. aasta riigieelarve seadusest ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest.

4. Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab Eesti Välispoliitika Instituudi Sihtasutuse majandusaasta näitajaid. Sellele raamatupidamise aastaaruandele on hinnangu andnud vandeaudiitor, kes on auditeerinud raamatupidamise aastaaruannet, kuid ei ole seejuures hinnanud tehingute seaduslikkust. Vandeaudiitori arvamuse kohaselt kajastab Eesti Välispoliitika Instituudi Sihtasutuse raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt sihtasutuse finantsseisundit 31.12.2011. aasta seisuga ning lõppenud majandusaasta tulemit ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

Eelarve kasutamine

Välisministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt

5. Riigikontroll auditeeris, kas Välisministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, ning kontrollis pisteliselt süsteemi toimivust. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et vaatamata üksikutele puudustele on sisekontrollisüsteem olulises osas toimiv.

6. Välisministeeriumi valitsemisala 2011. aasta investeeringud olid 2,87 miljonit eurot ning investeeringud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

7. Välisministeeriumi valitsemisala 2011. aasta tegevuskulud olid 34,01 miljonit eurot. Välisministeeriumi valitsemisala tööjõukulud olid 11,84 miljonit eurot ning need on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt. Välisministeeriumi valitsemisala 2011. aasta majandamiskulud olid 22,17 miljonit eurot.

Varade soetamine ja kasutamine

Välisministeeriumi varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea

8. Riigikontrolli audiitorid osalesid Eesti Vabariigi Suursaatkonnas Moskvas ja Eesti Vabariigi Peakonsulaadis Peterburis korraldatud inventuurides, tutvusid inventuure reguleerivate kordadega ja 2011. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Tehtud toimingute põhjal leiab Riigikontroll, et varade inventeerimine on üldjuhul korraldatud viisil, mis tagab varade säilimise.

9. Samuti kontrollisid audiitorid varade soetamist ja võõrandamist ning vaatasid üle kehtivad üürilepingud. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et vaatamata üksikutele puudusele on varade soetamise ja kasutamise korraldus heal tasemel.

Välisministeerium on üldjuhul järginud riigihangete seadust

Riigihangete korraldamine

10. Riigikontroll auditeeris Välisministeeriumi soetusi, sealhulgas riigihangete seaduse järgimist. Auditeeritud soetuste puhul on üldiselt järgitud riigihangete seaduse põhimõtteid ja olulisi puudusi audiitorid ei tuvastanud. Ajakohastamist vajab riigihangete korraldamise kord Välisministeeriumis.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu
Finantsauditi osakonna peakontrolör

Välisministri vastus Riigikontrolli aruandele

Riigikontroll ei andnud välisministrile selles aruandes soovitusi, kuna tuvastatud vead ei ole Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmise seisukohast olulised. Minister saatis 25. juunil 2012 oma vastuse Riigikontrolli aruandele.

Üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname Riigikontrolli Välisministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute seaduslikkust käsitleva põhjalikult läbi viidud auditi eest. Meil on hea meel, et Riigikontroll andis kinnitust Välisministeeriumi raamatupidamise korralduse heale tasemele ning tehingute ja protseduuride seaduslikkusele.

Ülevaade Välisministeeriumist

Välisministeeriumi ülesandeks on teha ettepanekuid riigi välispoliitika kavandamiseks, lahendada välislepingute ja välismajandusega seotud küsimusi, tagada Eesti seisukohtade kaitsmine Euroopa Liidu Nõukogu alaliste esindajate komitees, korraldada Eesti Vabariigi esindamine ÜRO Rahvusvahelises Kohtus, Alalises Rahvusvahelises Vahekohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus ning teistes vaidluste lahendamise rahvusvahelistes institutsioonides, korraldada Eesti Vabariigi suhtlemist välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, korraldada sise- ja välisprotokollide riiklike tähtpäevade tähistamisel ning riiklikult olulistel välisvisiitidel ja kõrgete külaliste vastuvõtmisel, kaitsta Eesti riigi ja kodanike huve välisriikides, korraldada rahvusvahelist arengu- ja humanitaarabi andmist, tutvustada Eestit ning koostada asjaomaste õigusaktide eelnõusid.

Välisministeeriumi koosseisus on struktuuriüksustena 46 välisesindust, 2011. aastal alustas tegevust 4 uut välisesindust. Eestil on välisriikides 33 saatkonda, 7 alalist esindust rahvusvaheliste organisatsioonide juures, 4 peakonsulaati, 1 kantselei, 1 erimissioon ja 146 aukonsulit.

31.12.2011. aasta seisuga teostas Välisministeerium asutajaõigusi sihtasutuses Eesti Välispoliitika Instituut.

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad aruandeperioodil minister Urmas Paet ning kantsler Alar Streimann. 2011. aasta majandusaasta aruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud kantsler Alar Streimann. Ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korraldamist koordineeris Välisministeeriumi haldusküsimuste asekancler Peep Jahilo ja teostas rahandusosakonna peadirektor Malle Soidla.

Välisministeeriumi 2011. aasta eelarvekulud on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 1,71 miljoni euro võrra ehk 3,81%. Välisministeeriumi 2011. aasta bilansimaht on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 1,82 miljoni euro võrra ehk 2,19%. Välisministeeriumi keskmine töötajate arv on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 48 inimese võrra ehk 7,9%.

Tabel 1. Ministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad*

	2007	2008	2009	2010	2011
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	1	1	1	1	1
Keskmine töötajate arv	662	669	644	607	655
Eelarvemaht (miljonit eurot)	58,81	58,36	40,10	44,89	46,60
Varade maht (miljonit eurot)	78,83	88,08	85,04	83,17	84,99

* Varasemate aastate eelarve ja varade maht on ümber arvestatud eurodesse.

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

Auditi iseloomustus

Auditi põhjus ja eesmärk

Riigikontroll peab riigieelarve seaduse kohaselt andma hinnangu ministeeriumide raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja majandustehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärgiks on avaldada arvamust Välisministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ning tehingute seaduslikkuse kohta. Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruande sisaldab bilanssi 31.12.2011. aasta seisuga, tulemiaruanne, netovara muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet 31.12.2011 lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud oluliste

arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab täiendava aruandena riigieelarve täitmise aruannet ministeeriumi valitsemisala ulatuses.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Välisministeeriumi 2011. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse kohta arvamuse avaldamise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust Eesti raamatupidamise heale tavale. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuded.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Välisministeeriumi tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2011. aasta riigieelarve seadusest ja 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides Välisministeeriumi investeringute ja tööjõukulude kasutamise sihipärasust, eelarvest kinnipidamist ning ettemaksete ja tehtud kulutuste põhjendatust.

Lisaks arvamuse avaldamisele riigieelarve seaduse täitmise kohta pööras Riigikontroll seaduslikkuse auditeerimisel tähelepanu ka riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse peamiste printsiipide järgimisele. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhiprintsiipidest, ning hinnati, kas varasid on kasutatud, säilitatud ja võõrandatud heaperemehelikult. Samuti kontrolliti asutuse tegevust reguleerivate muude õigusaktide olulisemate nõuete täitmist, üksikasjalik nimekiri kontrollitud õigusaktidest on esitatud lisas.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, kus on käsitletud nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Nende standardite järgi tuleb audit kavandada ja sooritada viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa B-osas nimetatud õigusaktidega. Auditi käigus koguti raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust, juhtkonna raamatupidamislike hinnangute põhjendatust ja raamatupidamise aastaaruande üldist esituslaadi. Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Välisministeeriumi tegevusaruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda. Tegevusaruandes kontrolliti üle arvanded, mis tulenevad otse raamatupidamise aastaaruandest.

Aruandes ei ole kajastatud auditi käigus leitud vähem tähtsaid puudusi, mille mõju pole märkimisväärne. Selliste puuduste kõrvaldamise vajadusele on auditeeritu tähelepanu juhitud kas neile saadetud märgukirjas või auditi käigus.

Ministeeriumi valitsemisele kuuluva sihtasutuse raamatupidamise aastaaruannet on auditeerinud vandeaudiitorid, kes ei ole seejuures hinnanud tehingute seaduslikkust. Riigikontroll ei ole tehingute seaduslikkuse hindamiseks täiendavaid kontrollitoiminguid teinud.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud sooritati ajavahemikul november 2011 – aprill 2012.

Auditi meeskond

Auditis osalesid finantsauditi osakonna auditijuht Eeli Lääne, vanemaudiitor Alina Undrits ja audiitor Karolin Parmakson.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/12/60055/12.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Välisministeeriumis

28.6.2011 – Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

20.7.2010 – Välisministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

9.7.2009 – Välisministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

15.6.2007 – Välisministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse audit riigi koondaruandele hinnangu andmiseks

16.6.2006 – Välisministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid

- A. Raamatupidamise aastaaruande kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:
- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2011. aasta seisuga;
 - varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2011. aasta seisuga ministeeriumile;
 - tehingud või sündmused toimusid 2011. aastal;
 - kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
 - varad ja kohustused on kajastatud õiges väärtuses;
 - tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ning tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi;
 - näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
 - tegevusaruandes toodud arvuline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summates.
- B. Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele õigusaktidele:
- 2011. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 5–8;
 - 2011. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadus;
 - rahandusministri 2.1.2006. aasta määrus nr 1 „Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri”;
 - riigieelarve seadus, §-d 8, 23–31.
- C. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmiste olulisemate õigusaktidega:
- avaliku teenistuse seadus, §-d 9–10, 19–22, 24, 37–46, 57, 79–81, 107–108, 111–134;
 - riigihangete seadus, §-d 3–7, 10, § 13¹–15, § 19–24, § 37, § 69–71;
 - riigilõivuseadus, ptk 8;
 - riigivaraseadus, §-d 2, 7, 10–11, 13–34;
 - sotsiaalmaksuseadus, §-d 2–4, 7–9;
 - tulumaksuseadus, §-d 40–43, 48–52, 54;
 - töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9–10, 12, 15, 21, 29–30, 34, 44–45, 54–65, 67–71, 79–89, 91–102;
 - töötuskindlustuse seadus, §-d 4, 40–42;
 - käibemaksuseadus, § 15, § 39;
 - välisteenistuse seadus, §-d 62–71, § 94;
 - rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seadus, §-d 10–12, § 21;

- Vabariigi Valitsuse 21.1.2010. aasta määrus nr 8 „Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“, §-d 15–18, § 29–32;
- Vabariigi Valitsuse 14.12.2006. aasta määrus nr 256 „Välislähetustasu ja abikaasatasu maksmise ning teenistuja kulude katmise kord“;
- Vabariigi Valitsuse 1.8.1995. aasta määrus nr 283 „Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra kinnitamine“;
- Vabariigi Valitsuse 1.8.1995. aasta määrus nr 286 „Riigivara võõrandamise korra kinnitamine“;
- Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord“;
- Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 92 „Puhkusetasu ja keskmise töötasu riigieelarvest hüvitamise kord“.

Loetelus on esitatud ka auditeeritud perioodil kehtinud, kuid auditiaruande allkirjastamise hetkeks kehtivuse kaotanud õigusaktid.